

Сказка: Ренка, кукушка, олачка.
Сынки Николай Иванович, г. Рогань. 27.08.2008г.

Ренка

Так. Тұза обұз дағытад. Му, сказка дағытад.
Му, бүсің зерттейт түсбі. Модиха посёлка харе
толхат. Му, тәк, таңғашат.

Обұз, оғород. Көрің огорода. Тұриң бүсің әй.
Менсіңде тоғырақтың. Нұр жаңдакуда көңіңде
дираға. Нұр жаңдакур айбі тиңе тұхса, жаңдакуда
городукхүк дираға.

Но, бүсің обұз. Мұза и кораңа тоңт, дюдада
тоңт. Но, тұраңдың шыңа обұза ни тоңт. Овасыңа
наш ем, жүк тоңт.

Чекіңде дүркінде тоңкую ән, кораңа нұу
покиңа, дюдада отаңсұб Тара иши, жүк ән.
Менсің айбі обұз, киевзұндуң кетрадың, кораңа
шоңда, молка Таранов.

О, кара, стрінде стілеңде кара.
Пә камаңдаң Тара. Би, би, би, би тоғызың. Чүк
таранов. Дираңда шыңа обұз ни тара.

Мур, знатиң бүсің сұраңа еш мотаңа.
Наза көретиң калың улес. Сұраңа ғиоо.
Но, тиң огорода, көрің огорода тоңт.
Тоңкің қартоңка дағын, капуста наш.
Мүде айтады Тәхе, картоң, реназ айтады.
Реназа. Но, тиң тоо дақа Тиңкүң реназа
бұз дағын.

Но һом, наза улес, тоңда мегт,
отуғезиң калың. Оғузкүңдің обұз, оғороды
менсіңде еш нұр жаңдакуда тоға саға

пергүхүнч. Карталыңду үйрәнүлөс, калыстаңду ыңг.

Бүсінеш тоғаң тика ренада содутуши калы. Ренада аңы тики алмұқтасу баянды. Қары аңы тәхе содарғаныншы. Бұндағы, бұндағы күніхару дүкінші нозитта. Тоз тиңді, бүсінеш зиянит. Но, күніхаруңын тоғаларез. Ноонда мүйікі, аңы дүкінші нега. Күніро содутуши нозитта. Но, меккеда калы аңы. Менсөзеге қаатта.

Менсөзеда мансаб: мект, ғұ, калынхұб тің, мұ әке, дүкінші тәхе. Мектінде мана: дотуудың обұхооз созур, штобиң но, дотуудың созур, обу. Ү аңы. бүсінеш дотуордам мудри, обұхо естра ет. дотуорда, штоби мұ, дүкінші.

* Вонь, менсөзеге қаатта. бұндағы, бұндағы күніхары содарғаныншы нозитта. бүсінеш көль сөбесін тоғайтын. Ағыл тәхе, ихүттүнде. Трудкаға мөо анып ихүттүнде. Көль, тоға көль түсса. Құбахада дика аңы тәхе, құбаханда тоғарында, тоғада мүйікі. Менсөзеда тұттара: "Меккүт калы, аңы тәхе мур, ит тәндиқтур қаатта". Мект. Иткөң деңгелде үшсі, менсөз дотууда созута тоңсе. Торға обұхо шабданыншы тәреккіб. Ит тәндиқтуға қаатта. Ит тәндиқтур аңы тоо. Тохады. Бүсінеш күніхары құбахада дика. Тикинде от күніхүншы мұғұншы, содутуши

нээлүү. Сөбкөнгүй. Азак, тэхе. бусы, азак
макиев. мөнгөнхүүдээ - ии. Азак нуори.
Азак бүнүүчары. бүнүүчары. Азак бүнүүчары.
Керга, эта, рендерэгэдээ хоодига. Ти мөнгөнхүү,
их түүдэгүүдээ хо бүнүүчары, бүнүүчары.
Нохь куралам, но, бусы сөвсли эказа. Күнбхару
содутгүй лозиттга. Ами авыз тэхе, эказа
куралам тикиза бүнүүчүү. Тикиза. бусы
Тохогз авыз аж. Мөнсүүдээ хо авыхий. Эх.
Но, бусыг авыз аж, агуль бариссыяа.
Ти, ичи бариссыр тэхе, содутгүй лозижүүжээ.
Эх, ожик багажан ишн эх тэхе эх ковзунка,
бүсэд. Но, их түүдэгүүдээ шары. Эх.

Их түүдэгүүдээ шары обудо роса багаж
жав обду. Их түүдэгүүдээ түйтэй: "Мэкуү кати
аж тэхе." Тики, бүнкиза тохиин ~~чөрийд~~^{чөр}.
Олжээ бүнкияа эх. бүнкэ аж шары бүнүүд
тби. Мажна макиев, бүнүүдээр тэхе ~~шары~~
чөнихүүдээ диказ аж тэхе, бүнүүдээр каатай.
Их түүдэгүүдээ тохогз гон тохогза тоо, бүнкиза
тоога.

Зийгжим, бүсүүдээр тики ренкага тээшо нөөгээ,
мөнгөнхүүдээ бүсүүдээ, бүсүүдээ ботгүүдээ шары,
мөнгө аж, эх, их түүдэгүүдээ аж мөнгө
кеэжэгэдээ ботгүүдээ шары. Тик бүнүүдээр
аж, бүнкиза, бүнүүдээр аж их түүдэгүүдээ
ботгүүдээ шары. бүнкизүү, бүнкизүү.

Кашиту боттуу, боттуу коти сэлбүр, сэлбүр, буюво бүкүлтүзү. Күрихару содут үзүйтгүү. Бусын нүчөн куралан көвзүтү: „Одунук ошукун тэхе бүкүлтүрээр! Тэхе, ишхүра дэгү!“ Тэхе, көвзүтү кашита дэг. Ага, ага. Адижадага. Но, мухуда шана, энэ, бусын бүкүлдэхада шакиб, бүкүлхүдүү: „Бүкүлд, илкүүд кани ант тэхе, мур кааты, көшкөр кааты. Энэ, көшкөр кааты!“

Бүкүлд оду, күдэхада ны ичтүүр. Бүкүлөр ант тик күлб оркыб ант күлб түхлигээ. Тик барихүдүү дэгүүтү. Жижүү музга, бемузга, бу оталгүйтэй, барихүдүү дэгүүтүнчүү. Ти, бүкүлд илкүүд ичтарыз, көшкөдээ Тоза. Көшкөр, көшкөдээ нүүнчдээ ичбуулт тоо. Көшкө-е ант тик илкүүнчдээ оду ишкитээ тэхе, оудыг төмөр и нэгчирин ишигээдээ. Сэх ишигээдээ дэг. Тобикухур, тобикухуру нүгэм ны ишиг.

Но, көшкөдээ Тозада. Аль тэхе бусы, знатиг чийднэдээ нийт. Менси, менсегэдээ бусында бүтүүнчдээ нийтээ. Их эзбүдүүр менсегэдээ, менси казаада бүтүүнчдээ нийтээ. А бүкүлөр ант, бүкүлжатик, их эзбүдүүр бүтүүнчдээ нийтээ. Тик бүкүлт ишиг. „Аган бүкүлтүр!“ Энэ, диси, диси нийтээ шакиб. Бусын шакиб, бүкүлчүү күрихару содортуулж ишигтээ. Аль, ант нэгбизүү бүкүлтб.

Күнбұхару ни, содатың қозғалғы, қозғалғы.

Но, бұсы әкада, ақың құттық. Мұхуда
шара, көшкеге көбстегі: „Көшке, ү дег
Тұхе мәкүнің обұхурғы ғысан кел нөнімінди.
Сид бөхарден отағоз, Тобиқұхур кел қонту!“
Көшке обұ, мөді ем. Мада; бүсіне об
есі бракованирків. Обұхурғы еда ни нөнір.
Ни мосараз, обұхурғы ни моса кел нөніз.
Гөзін қан толыко мүшкіншілдіз, бағын...

Но, бұсы макін: „А, көшке, ұңсағасын
Тұхе то, Тобиқ дыры. То, Токиңи Тобиқ, ұта,
Тобиқ сарайшыны, Тобиқ дыры. Тобиқтур қаата!“
Аха, мур но, көшкекүй күздең ки дитур
ақы, каты ем. Ұхе, сарайдалың ұзоо,
Токиң ақ обұ, етгашын мұ, қартошке ыңғыз,
сарайшыны, етгашын мұ, прогулота оқа.
А тиң Тобиқтур ақы Токиң орқиң.

Тобиқуда, Тобиқуда 17ұраға көшкір.
Шара: „Көшке, мұ, Тобиқ, мөдің сид кел,
сид келді ооду. ға. Салына. ға, бұсы макін,
ғыт, ғыбын Тобиқкушы, салына неризшін.
Сид кел мосатагыз.“ Көшкір шара Тоби-
қуда. Но, Тобиқтур зияншы, аха, ән, каты.

Но, Тобиқтур-то түзүскін амуктүн, барахуда
нұхь дезүні. Но, Тобиқ көшкеге нөнк тоо.

Ен, тоз бүсар зияншы мұза, аха, ға, бүсар
реккеге көо. Менен бүсінде бүтүхозда көоза.
Нұтқиң көзін қазада бүтүхозда көоза.

бүкүлөр ақы, бүнүкір. Қоңқар ақы бүккіда
бөтүхозда шооза. ⚡ Тобиқұрғұр ақы тәхе, қоңқада
бөтүхозда шооза. Одү.

Но, аған бүкүтшара!"⁷⁷. Әсесүз жара.
Төз бүкүтшазз, бүкүтшазз. Одү дёйнүр мур,
Ренкада кездіб сөбүс.⁷⁷ Тобиқур жо. Оо, ша,
но, содуозу ғыолб, омук крекес⁷⁷ содуо.

Но, ғиқиду содартазз, одү. Ооо, мұ, ғиқи
бұсар муда, Тобиқуда хважиго: „Оо, Тобиқо,
Тобиқо одү шарықа Тобиқо салың құтхитат⁷⁷
иби. Нозна ишхит⁷⁷. Тобиқұрғұр одү,
Торса мұ. Дөвөмінс, писчата.⁷⁷

Коңқада ақы браковастын нега: „Коңқадо,
аха, тә ғоб бөхордек отағоб. То обжұрғу
мәкүндуз ки нотишуды. Тобиқурғұр ки қою!¹¹
⚡ Тик дедүк ақы тәхе, сарасда шиң Тобиқ
окуна. Үйкүрү Тобиқ бүри ға, токиң оқа.

Мета мөк, привет, везже. Эки, лата ше
шекте тәхе, никую. Но, ғиқиҳо, ғиқи Тоби-
құрғуда тәхе, шига перғиңүй, ғиқиңода мәкүнда
шооза.⁷⁷ Мәкода.⁷⁷ Тобиқұрғуда жара: „У ход
тәхе, сизниң нәрнисиңдүб ақы, мәкүнбін дари.
Пиҳүк обитар тәхе, сарасшын одү нотиш
даридал? Мәкүннің дари."¹¹

Тәхе. Но. Аха. Үйкүнда, улсе ғана сиретүз
каки, сираза қашып. Мур, зұзасып, бұсар
тәхе мәкенде жо. Но, ренкада содухоззду,

=+ =

мур, мексикашын обу, музу, Кирда би
моктагудуким. Эхе. Самогот, роса бараж,
зказит. Аха. Чеки огород-ду убираш захадду,
мексикаш, бусихас жак праздник, праздник күздин
устроили. Ж. Чи. Бусы обужо дюдин жедириз
~~жеке~~ как-то, менесида ко. Иэрүүчүү дине көзү
нөрүс. Кама күүк, кама күүк иштөхүй.
Ж. Резүмүү дине көзү нөрүс, до того. Ж.
Праздник, баражыкта. Огород-ду убираш көзүм.

* , музу, аха, Тобикүз. Ко Тобикүз акы
жак дебүт обу, мез миң каакиб.
Чек бусихуз, мексихуз, ит түдүкүр көдүгүз.

Мур акы, Тобикүр акы жак сүрмүт солза
обурку стоялду миң күнб мөктиса акы.

Стол иштөн Тобикүр веңде чүкүчи мое,
солза обурку чүкүчи оота. Кончакада ко. Ж.
Но, бусы кибзиную ириз акы: „Оо, оуду
мүкә акы овтун оканы кибзиную толна ник.
Күнкүмү акы ىсан? Кончакада эгер эг сар
одара хаби!“ Мана мана, Аха. * мур, Тобикүр
акы мун акы: „Мөйт акы көзүттү оур!“ Тобикүр
миңов. В основном жо Тобикүхүр оуды мун,
мун чүкүчи овтуңда каакиб. Кончакада
мана: „Кончакар оисыза...“ Ж. Ег сар мун,
нирким шерур бусене кончакада тооза акы,
нег бергэдээ: „Төөз, нег каке Тхе, сараймый
Тхе Тобикүнүз миң. Обухурку күпшак кег

нотир!" Көбзүнба Тұхе мур, көңілсала дег. Көңілкаку ет етп сініза калып етп, нег калып.

Сказка „Күкүшке”

Но, бусың кеүнгін шик аның дарыби, шик, оқас тиңдің дарыби. Оңасын, мусаб, кесаб.

Но, шик дәхакүкүзде Токтеби аны, дәхакүкү кеүнгі оқас мінә нотиради. Бусыңда аның тұхе. Тoo даҳа. Бодур, бодур иди. Низа аның шик, но, иделей қағын аны, үлдү барұхүр Тұхе. Оқас мінә, илең нотириша. Но токсан обуды, қарыку қадынба. Қарихо, қарашуз бүни ади. ~~Төхіз~~ Төхізүзде мүніт. Тосөлкадан обудың мұнай, обудың деген. Мұнай, мұнайды Токт, 1апказды Токт, продукта оқа, продуктазеттү мүнде.

А бусың, шик оқас қыр аның бусыңда аның шик бодур қағын аны, сұраныңға Томеко Торо, салда қозбич. Но, Тораж шик мұнай, а шының, а қызында аның оқас қыр, аха, әзде мөн на қодузды. Төз қаскунда аның мөнде Тұхе. Оуда, оуда и мөнде қаскунда. Әзде мадукада Тұхе мұнай, нәне мөнде или сібидында қодара, түбін шүкіншүй Тара или битүй тоора, битүй тоора. Но, некінде оңдағы сар, обұхурду мөн на қодузды. Оуда, оуда и қаскунда Тұхе, мөнде мөнде ғезде құдиды. Әзде әзде сінізіраң мадукада. Но, ономат комарудың, Төзкүнда.

Анб оуда, аңб қакытта. Әзг күни, обұхудул
кезде перғу. Әзг макиөві: мөд, әра, мөгүнк
кера мөддүш аңб мөди күнің ишін ғанағай.
Күнің, салма аңын ғанағай. Но, тоң киңде аңб
бүтін мөддүз мөд. Но төр обу діодигүл Тұхе.

Но, әза мөд ти мөддүз. Үйкін ақас қыр мүдінб,
күнің ишін қаты. Роза дағын күкеніңка. Қарб,
Нөлжөн 1776қа, шілдес 1776қа. Кү-кү, кү-кү.
Наз тоз сұлы әм, ғұлғыз жек мөдә мәнн
ғелдүркін аңб, Торб сұлынған, әзг ғанағай.
Әзг нүсек ән көбүнб, көбүнб үйкін қаты.

Токуло обу, тоозың пөримебілім. Тозың үйкін
курахам ғүкін шабдіз. Но, ноза, ноза ғүкін
нахуйду қазахашт. Назда діок әзг нүсек
көбінб қурахам шабдіз ~~шілдес~~, бұлдың түсемін.

Наза нөгүн Торбен нақызын наза токт. Вони ән,
ән күкенің жек көд, көд кекүнә бұл түсемін
наза нөгүн Тор. Нақызы наза токт. Үн, бұлдың
түсемін.

Сказка „Оласін“.

Но, ән төр, көк мүхүн, ғұл, көк, үн, Ток
Нөлжөн ғиңдір бұрын на токті. Көк мүхүн
аңб, қалыңдахүн аңб аны, аңб көк ақас қы
шырай, ғиқаруҳүн. ғұл, ғиқар ән Тұхе, мүзді,
көд күнді. Ән. Әнк ғадүн аңб мүхүн, құдада
мұғаланың аны, оласін-ән гарайды. Нөлжөн
сұйза, Тордай ғүкін. Но, оласін-ән ғиқар
үнсе менсекшін қатынб. Көртә мүззуда

мүгүшб ТЭХЕ, кадынб обурду кеңа перис.
72. Чик ит, оңас итди кеңе дөзри сұлбайды.
Мадж, осакүзүй, оо, осакүзү көзүлдікү
Надири аны. Торса. Ая. Аккуниңда аке,
могудамин ТЭХЕ, керта калынзакуда. Токунбы.
Дизига пери лаҳуда. Оды қооды ТЭХЕ, перигоза
обу, оуда. Оды әндиңү месекиңчук каникүр,
әласитет жик. 72, мұхудда маға маға. 72.

Но, чик оңас итди кеңе мөдзиңа ТЭХЕ,
дәзүмүби. Но, мұоза, ұға, қодулан ток
көнгүшке пеңза. То керта мүзуда бұнда пеңз
ТЭХЕ, оғажың нұзуда. 72. Ит, оңас кекүхе
коодаза. 72. Дизига мии пирідаза, одаға.
72. Оңас ит ишір, чик ишір, ииза жөмб, жөмб
пөнитса. Мадж, күннен қанаиды? Тәріхомың
ттыңдар күхнің тұм мора ногын әласитет-ет дари,
әласитет-ет дари. Чикир 72, маға маға, чикир
72 сары, мүе, месекиңчук әсер, чики-әсер
72 сағур, нике идұта оур. Вөвсем, бида
ирик маға. Оды әндиңү әласитет-әсер чик ТОО,
оңас итди же. Үлес, но үлес оғиқүк, оғиқүк
мөдді, тақ-то сұйға үлес бома, қолюб сұйға
Надири аны, чикиңа үлес сұйға бома.

Чи, оңас итди меш ТОО. Оңас иті, аха,
маға маға. Му, мүзүкі, му, 72, Түзур үти,
оға. 72. ~~Түзүккүз ады көө, көө; 72.~~
Но, чик оңас иткүлгар обу, сұйхым оңүк
күнб мұ, ту үти. 72. Тоз чик әласитет-етди

Оду ког нә, когаруңыз нәза. А жик огуза
аны бүкадаңыз, шүтбі-ең, дәріа наң ең жик.
Дана кеңи бөзде дәзүнде. Жик отас үтіп
тәхе, көшті, кебеді, тұмбы порқиңүзде. 77.
Но, күрақам әказа жик, жикара мүніш.

Оо, отас үтіп маниб, оласитет, месінжабей,
әмбә, мөдә әказаң! 77. А жикір, ү мол оғыз
жүккеги үнсе көніл тәхе. А оласитеттер аны
нода, отас үтхүзде маниб: „Адүре аны кү, кү
қадың?“ Оо, мур маниб, отас үтіп маниб
мөдә оғыз тәхе, тұмбы порқиңүз... Оо, одушы
аны тәхе, 77, отас үтхүзде маниб, одушы аны
тұт порқиң? Күра, күра әби? Тұ гел 77
сәйніса, оласитеттер. 77. әзіз жаңтэр.

Махадайыс Толғ 77 тәхе, махадайыз тоз
наурудаза тәхе, түг. 77. Ну, Тодел жикі,
оласитеттер Тодел наңарын жүккес. Тәр, Тәр
түг 77, тоора. Түг пораға шер тәхе, мұза,
тәзіңде 17кініб. 77. И илзең наңарын аны.
Шілдің жик бөзде тәхе мәзіхүк мую.

Ен, қаага орсын мака мака: „Мүйікүйек тәхе,
Рә тәр көк наңкооде!“

Ен шүңуга, си: иткөз, итлюкү, ғи, түхүдату,
нило наң си. Ен, бү мую, тұза дәріс, ғи.
Рә міндер макікүйек, әмбә, сәзинш сана, жиүк
наң. Жеки иткөз Толда, итлюкү, си нило
наң бол, тұнило күрестру. Ен, сказка.
Ен, шүздікү. А мую, Токенга мую, отас 77

мамбеттеги: „Издешкы шудың күнде
нааның аны. Издешкы ма, шудың мака
макъ фюнара. Та, Рынвар мака макъ
күгүар күгүрдөттү. В таком смысле Так-То,
Аха. В основном же, сказка - зы.